

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 6 marca 2001 r.

35027

RPO/283164/98/VII/15

Pan
Marek Biernacki
Minister Spraw Wewnętrznych
i Administracji
WARSZAWA

WYSTĄPIENIE

w sprawie uregulowania sytuacji prawnej osób zatrzymanych
w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji.

Na zasadzie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147)

wnoszę

o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w celu zmiany ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jednolity: Dz.U. z 2000 r. Nr 101, poz. 1092) w zakresie dotyczącym właściwego uregulowania sytuacji prawnej osób zatrzymanych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji poprzez:

1. dodanie przepisu zobowiązującego Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji do określenia, w drodze rozporządzenia, regulaminu wykonywania zatrzymania osób przebywających w jednostkach organizacyjnych Policji, nie będących tymczasowo aresztowanymi lub skazanymi, odbywającymi karę pozbawienia wolności;

2. zmianę - zgodnie z art. 92 ust. 1 Konstytucji RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. treści art. 15 w ust. 9 i ust. 10 ustawy o Policji, która zobowiąże określone w tych przepisach organy do wydania aktów wykonawczych w formie rozporządzenia. W tym zakresie nie został dochowany termin określony w art. 241 ust. 6 Konstytucji RP.

Uzasadnienie

Już wcześniej, w wystąpieniu z dnia 1 marca 1999 r. Rzecznik Praw Obywatelskich zwracał się do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji o uregulowanie sytuacji prawnej osób zatrzymanych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji, zwłaszcza poprzez wydanie regulaminu wykonywania zatrzymania. Wskazywał przy tym na problemy, które uzasadniają przyspieszenie wydania w tym przedmiocie stosownych aktów prawnych, nie czekając na upływ terminu określonego w art. 241 ust. 6 Konstytucji RP. Brak właściwej reakcji na wcześniejsze wystąpienie Rzecznika oraz niedochowanie terminu konstytucyjnego, o którym wyżej mowa, skłoniły mnie do ponownej interwencji.

1. Z rozmów przeprowadzonych przez pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich z osobami zatrzymanymi wynika, iż najczęściej nie są one świadome swoich uprawnień i obowiązków przez czas trwania umieszczenia w jednostce organizacyjnej Policji. Przepisy zawarte w aktach prawnych, które odnoszą się do zatrzymania, nie regulują bowiem całościowo sposobu, w jaki ma następować jego wykonanie w pomieszczeniach Policji. Nie nakazują one wydania przez właściwy organ regulaminu wykonywania zatrzymania. W szczególności nie określają praw i obowiązków zatrzymanych wydane na podstawie art. 15 ust. 9 i ust. 10 ustawy o Policji przepisy regulujące tryb przeprowadzania badań lekarskich zatrzymanych oraz określające warunki jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji, przeznaczone dla osób zatrzymanych.

Wskazana sytuacja dotyczy najliczniej umieszczanych w policyjnych izbach osób zatrzymanych na podstawie art. 15 ust. 1 pkt 2 i art. 15 ust. 1 pkt 3 ustawy o Policji, z wyłączeniem tymczasowo aresztowanych oraz odbywających karę pozbawienia wolności. Wobec tych dwóch ostatnio wymienionych grup stosuje się w czasie zatrzymania w jednostkach Policji przepisy Kodeksu karnego wykonawczego oraz odpowiednio regulaminu wykonywania tymczasowego aresztowania albo regulaminu wykonywania kary pozbawienia wolności.

Przedstawiona wyżej luka w prawie została w praktyce częściowo wypełniona Rozkazem nr 7/94 z dnia 10 listopada 1994 r. Komendanta Głównego Policji, wprowadzającym do stosowania służbowego Instrukcję w sprawie pełnienia służby przez Policjantów w pomieszczeniach przeznaczonych dla osób zatrzymanych lub doprowadzonych do wytrzeźwienia. Instrukcja ta ma jednak formę nie odpowiadającą systemowi źródeł prawa. Na policjantów nałożono szereg obowiązków wobec zatrzymanych (poza tymi które zostały określone w Kodeksie postępowania karnego i ustawie o Policji), jak na przykład obowiązek dostarczania posiłków i aktualnej prasy. W ten sposób osoby zatrzymane uzyskały pośrednio na mocy instrukcji stanowiącej

załącznik do Rozkazu Komendanta Głównego Policji szereg uprawnień, które powinny mieć źródło ustawowe.

Poza sferą pełnej regulacji prawnej pozostaje również sytuacja osób doprowadzonych do policyjnych izb zatrzymań w celu wytrzeźwienia. Nie wykonano dotychczas delegacji zawartej w art. 42 ustawy z dnia 26 listopada 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. Nr 35, poz. 230 z późn. zmianami) do określenia sposobu doprowadzania osób w stanie nietrzeźwym do jednostek Policji oraz zasad ustalania opłat związanych z takim doprowadzeniem i pobytem w policyjnych izbach zatrzymań. Natomiast sposób postępowania z nietrzeźwymi, zakres opieki nad nimi i ich uprawnienia reguluje obecnie wskazany wcześniej Rozkaz nr 7/94 Komendanta Głównego Policji.

W konsekwencji można postulować, aby również sytuacja osób przebywających w policyjnych izbach zatrzymań w celu wytrzeźwienia znalazła swoje uregulowanie w wydanym rozporządzeniu.

2. W odniesieniu do pkt 2 części wnioskowej niniejszego wystąpienia należy stwierdzić, iż wykonanie delegacji zawartych w art. 15 ust. 9 i ust. 10 ustawy o Policji nastąpiło w drodze wydania:

- zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 24 czerwca 1997 r. w sprawie trybu przeprowadzania badań lekarskich osób zatrzymanych przez Policję (M.P. Nr 40, poz. 414),

- zarządzenia Nr 50 Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 20 maja 1996 r. w sprawie określenia warunków jakim powinny odpowiadać pomieszczenia w jednostkach organizacyjnych Policji przeznaczonych dla osób zatrzymanych (Dz. Urz. Ministerstwa Spraw Wewnętrznych Nr 8, poz. 51).

Wymienione akty prawne ustalają warunki prowadzenia badań lekarskich oraz pobytu osób zatrzymanych w pomieszczeniach jednostek organizacyjnych Policji i mogą stanowić podstawę podejmowanych wobec obywateli rozstrzygnięć. Dlatego też uzasadniony jest wniosek o wydanie przepisów w tym zakresie w formie rozporządzenia i w trybie określonym w art. 92 ust. 1 Konstytucji RP.

Mając powyższe na uwadze wnoszę jak na wstępie.

/-/ Prof. dr Andrzej Zoll